

کیلومتر از گندم بریان فاصله داشت نرسیدیم و اصلا قصدی هم بر آن نبود چون فکرش را هم نمی کردیم. البته از همان سال رفته رفته پای گروه های مطالعاتی به منطقه باز شد که بنده هم افتخار حضور در بخش های قابل توجه ای از این سفرها را داشتم مخصوصا به این دلیل که بحث ثبت ملی لوت را هدف گذاری کرده بودم و به همت کانون سبب فارس و به ویژه بهمن ایزدی یکی از دلسوزان و فعالان محیط زیست ایران است این پروژه با بیش از ۷ سال کار به انجام رسید. روندی که رفته رفته بسیاری اطلاعات را چه به صورت میدانی و چه مراجعه به داده های روز دنیا و تحقیقات علمی دانشگاهی را انسجام بخشید و گزارش های این برنامه ها بسیاری نظریات جدید از جمله گرمترین نقطه جهان بر اساس داده های ناسا در غرب نصرت آباد مطرح گردید. مکانی که در سال ۱۹۵۲ توسط دکتر استراتیل زاور اتریشی و و سال ها بعد تئودور مونو نیز آن را گرمترین نقطه کره زمین می خواندند.

خسروی: پس اینطور برداشت می شود که ورود به لوت و تلاش های جدی در این رابطه با حضور اینانلو و تیم شما جدی تر شد.

جهانشاهی: در آن سال ها تعداد افرادی که به طور جدی در لوت رفت و آمدهای جمعی یا با برنامه داشتند به غیر از بخش ها امنیتی که برنامه های خاص خود را داشتند خیلی کم بود. به جزء حرکت هایی از برادران غفور بیان که از کوهنوردان استان بودند کمتر برنامه ای دیده می شد.

البته اکبر رشیدی سال ها به واسطه مسولیت های شغلی سفرهای هوایی مفصلی در منطقه داشت، کسی که با اینکه سال ها بازنشسته شده اما همچنان یکی از عاشقان لوت است و حضور مداومی دارد. با این حال سفر زمینی به عمق لوت به شکل رسمی تا حدود سال های ۸۵ امر نادری بود. حتی کویر نوردان معاصر از جمله احمد رونقی و بچه های بیرجند هم در همان محدوده زمانی و کمی زودتر نوردهای عمقی را آغاز کرده بودند.

خسروی: آقای جهانشاهی، اینانلو در مصاحبه ای گفته بود: "ما در کویر لوت چیزهایی کشف کردیم که برای نخستین بار در ایران کشف شد اما متأسفانه به آن ها توجه نشد. من این کشفیات در هر جای دیگری از دنیا انجام داده بودم، یک ارگانی، سازمانی یا یکی از مسئولان مراصد می کرد و می پرسید که چه چیزهایی کشف کرده ای اما اینجا هیچ کس به آن ها توجه نکرد. از دانشگاه های آمریکا به من جواب دادند اما وقتی من گزارشی به فارسی و انگلیسی تهیه کردم و برای دانشگاه تهران، سازمان محیط زیست و... فرستادم، هیچ کس به من نگفت عمو! خرت به چند من؟! " آیا ثبت گندم بریان به عنوان گرمترین جای جهان که توسط تیم اینانلو و شما صورت گرفت، یک ثبت رسمی است و الان در دنیا این منطقه از کرمان با عنوان گرم ترین منطقه جهان شناخته می شود؟

جهانشاهی: در سوال قبل به این موضوع اشاره ای داشتم. تا قبل از مطرح شدن این بحث که گرم ترین نقطه جهان در لوت است و گندم بریان جایی است با این خصوصیات و... از طرف اینانلو، کمتر به این مورد توجه می شد. اگر چه این مطلب پیش از آن نیز مطرح بود و خود استاد کردوانی بارها آن را طرح کرده بود منتهی اینانلو این نکته را به سطح جامعه کشاند و کم کم شاخک های منتقدان را حساس کرد. به هر حال زمان بیشتر و کار و مطالعه بیشتری نیاز بود تا رکوردی مثل گرم ترین نقطه را به اثبات رساند که اینانلو این مسیر را طی نکرد.

خسروی: از فحوای صحبت های شما معلوم است که می توان به سمت نظریات برخی منتقدین که به استناد گزارش پردازنده های ماهواره ای ناسا، گرم ترین نقطه زمین را منطقه "ریگ یلان" در شرق نصرت آباد می دانند، حرکت کرد.

جهانشاهی: بله ببینید در همان روزها هم مقالات و گزارش هایی از طرف برخی پژوهشگران و صاحب نظران نیز در رد گندم بریان به عنوان گرمترین نقطه انجام گرفت از جمله خود دکتر کردوانی و رفته رفته مقالاتی در دیگر

نقاط دنیا از جمله برخی دانشگاه ها و نیز از طرف دانشمندان ناسا منتشر شد و می توان گفت در یک حرکت همه جانبه و البته گسسته این نظریه به واقعیت رسید و اکنون دیگر تثبیت شده است. خود من هم تا پیش از این جریان ها و تا سال های ۲۰۰۹ بر گندم بریان تاکید می کردم و در کتاب طبیعت استان نیز بر همین منوال اشاره داشتم.

خسروی: باز هم می خواهیم به صحبت های اینانلو برگردیم. اینانلو جایی نوشته: "برعکس آن چیزی که می گفتند کویر لوت عاری از حیات است، من اثبات کردم که تا اعماق کویر لوت، حیات وجود دارد و آدم هایی که به کویر می روند، باید مراقب حیاتی که در آنجا وجود دارد، باشند." پس این موضوع که قبلا مطرح می شد و می گفتند هیچ موجود زنده ای در منطقه گندم بریان توان زیستن نداشته و جسد گوساله ای بعد از سالها در این منطقه تجزیه نشده است، با جملات اینانلو در تعارض است. در این مورد کمی برای ما توضیح می دهید؟

جهانشاهی: همانطور که اشاره کردم تا سال ۸۵ که رفت و آمد های ما از حواشی لوت به داخل کشیده شد بیشتر دانش و اطلاعات ما نیز بر پایه نظریات اساتید بزرگ و نام داری چون کردوانی بود. اما رفته رفته هر چه بیشتر ادامه می دادیم داشته هایمان بیشتر با چالش روبرو می شد و حتی در تابستان ۸۶ که بیشتر کارمان روی گرمای گندم بریان بود ما شاهد حضور نوعی مگس بودیم که همه جا بود. اینکه در گندم بریان هیچ موجود زنده ای نیست با دیدن همان گونه حشره ای که پیش از این اشاره کرده بودم و این مگس ها و نمونه هایی از آبیان در حاشیه غربی دامنه های گندم بریان کاملا منتفی بود و در سال های بعد در برنامه های تحقیقاتی کانون سبب فارس در صدها کیلومتر بررسی میدانی در بخش های داخلی لوت همه جا نشانی از حیات جانوری دیده می شد البته نه به سادگی. ولی شاید درست بود اگر می گفتند در پهنه ی بزرگی از لوت هیچ اثری از گیاهان دیده نمی شود. آن جسد گاو هم که از سفر یکی از تاجران محلی جا مانده بود امری معمول در این منطقه داغ محسوب می شد. جایی که شاید در برخی ماه ها فرصتی برای فعالیت تجزیه گران کالبد جانوران نمی ماند و اجساد حیوانات با سرعت قابل توجه ای آب خود را از دست می دهند و حالت مومیایی به خود می گیرند.

خسروی: فکر می کنم به پایان مصاحبه نزدیک شدیم. نمی خواهیم اغراق کنم. قطعا انتقاداتی هم به مر حوم اینانلو وارد است. به خصوص آن بحث جنسیتی که در مورد مدیریت سازمان محیط زیست مطرح کرده بود. اما به هر حال اینانلو در عرصه طبیعت گردی ایران موجود منحصر بفردی است.

آیا می توان از محمد جهانشاهی به عنوان یکی از مدیران مجرب و تاثیر گذار در حوزه گردشگری کرمان این انتظار را داشت که تلاشش را به این نکته که کمپی در مسیر گندم بریان به نام محمد علی اینانلو ساخته شود، معطوف سازد؟

جهانشاهی: راه اندازی کمپ ها توسط بخش خصوصی انجام می گیرد و نام گذاری آن ها نیز به سلیقه سرمایه گذاران آنهاست. منتهی با توجه به دامنه فعالیت های اینانلو بعید نیست شاید در گوشه ای از طبیعت ایران این اتفاق بیفتد. در حال حاضر با توجه به روند ثبت جهانی لوت ما در شورای راهبری به دنبال طرحی هستیم که اسامی مناطق لوت را با مشورت صاحب نظران و لوت شناسان طرح و بررسی نماییم و این نکته که شما اشاره کردید امری نیست که به تصمیم فردی منوط باشد.

اجازه بفرمایید در پایان ذکر نکته ای را یادآوری نمایم و آن اینکه احتمالا اینانلو هم مثل بسیاری دیگر در طول زندگی خود دچار اشتباهاتی شده باشد ولی از این مهم نمی توان چشم پوشی کرد که کمتر کسی به اندازه آن مرحوم در بحث شناساندن طبیعت پر نقش و نگار و سحر انگیز ایران تلاش نموده است، و در گذشته و حال نمونه ای مثل او یافت نشده مگر اینکه در آینده فردی بتواند به این میزان از تلاش و علاقه دست یابد. خداوند رحمتش کند.

